

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	V. Haaksma	Datum	17 april 2025
E-mail	v.haaksma@utrecht.nl	Kenmerk	30211236/20250311/VH
Type brief	Voortgangsbrief	Onderwerp	Ontwerp-Beleidsnota Warmte en Milieueffectrapport ter inzage
Bijlagen	8 (inclusief 3 sub-bijlagen)	Beleidsveld	Energie en Klimaat

Geachte leden van de raad,

De gemeente werkt aan een toekomstig energiesysteem van en voor iedereen dat betaalbaar, duurzaam en betrouwbaar is en dat ons onafhankelijker maakt. Dit doen we door zoveel mogelijk verschillende duurzame bronnen te benutten, inwoners en ondernemers te helpen met energie besparen en de infrastructuur klaar te maken voor duurzame energie. Zo blijft Utrecht een fijne en gezonde stad, nu en in de toekomst.

Op [29 augustus 2024](#) jl. informeerden we u over de voortgang van de Beleidsnota Warmte en het Warmteprogramma in het kader van de actualisatie van de Transitievisie Warmte (TVW). Daarbij gaven we aan, dat wij eerst een Beleidsnota Warmte gaan opstellen. In deze brief informeren wij u over de ter inzagelegging van de “Ontwerp-Beleidsnota Warmte”, het “Milieueffectrapport Beleidsnota Warmte en Warmteprogramma”, “Reactienota zienswijzen Notitie Reikwijdte en Detailniveau Beleidsnota Warmte en Warmteprogramma”, de “Data-analyses voor de onderbouwing van de Beleidsnota Warmte en het Warmteprogramma” en de “Bronnenstrategie duurzame warmtebronnen”.

Urgentie voor het nemen van regie in de warmtetransitie

De kosten van energie lopen op. Een groot deel van het energieverbruik in Nederland wordt ingezet voor de productie van warmte. Deze energie komt nu nog grotendeels van fossiele energiebronnen. We staan daarom voor een grote opgave om deze energievraag te verduurzamen op een betaalbare manier. Daarvoor moeten duurzame warmtebronnen worden ontwikkeld. Ondanks alle onzekerheden wat betreft betaalbaarheid en wetgeving gaan we voortvarend aan de slag met het realiseren van een duurzame warmtevoorziening die betaalbaar is voor iedereen. Door nu deze kaders vast te stellen, kunnen we aan de slag met de voorbereiding op het energiesysteem van 2050 en alvast kleinere stappen zetten in die richting. Ook scheppen we duidelijkheid naar bewoners en stakeholders in de stad zodat zij rekening kunnen houden met het einddoel voor de warmteoplossing in de buurt.

Als we nog langer wachten met inzetten op collectieve warmte dan:

- Wordt het probleem van netcongestie steeds groter door autonome ontwikkelingen en doordat bewoners zelf aan de slag gaan (groei van de stad, elektrisch vervoer, eigen accu's, zonnepanelen en individuele warmtepompen).
- Wordt de realisatie van warmtenetten nog verder vertraagd, Bewoners die dat kunnen en willen gaan dan zelf aan de slag met individuele oplossingen waardoor de haalbaarheid van warmtenetten afneemt..
- Wordt de energiezekerheid en betaalbaarheid voor de achterblijvers steeds nijpender omdat de opties die overblijven onbetaalbaar worden, zoals op gas blijven en benodigde extra kosten voor individuele oplossingen.

De warmtenetten die we in Utrecht willen ontwikkelen of uitbreiden zijn voor een deel van de energievraag uiteindelijk afhankelijk van elektriciteit. Maar deze elektriciteitsvraag kan veel beter worden gespreid, waardoor de belasting op het elektriciteitsnet minder zwaar is bij individuele warmtepompen. Dit helpt om op de piekmomenten te verminderen. De individuele warmtepompen zorgen ervoor dat het bestaande netcongestie probleem wordt vergroot. De grote verzwaring van het elektriciteitsnet, die nu in gang is gezet, is dan mogelijk niet meer genoeg.

We beschrijven in deze nota hoe we onze gebouwen in de toekomst duurzaam gaan verwarmen (en zeker bij nieuwbouw ook koelen) en hoe we hierop gaan sturen. We nemen stevig de regie en zetten de kleine stappen nu al. Voor de grote stappen, die we willen nemen in de transitie, hebben we ook de instrumenten van het rijk nodig. Die randvoorwaarden zorgen ervoor dat het eindbeeld van 2050 haalbaar wordt.

De ontwerp-Beleidsnota Warmte

In de ontwerp-Beleidsnota Warmte zijn beleidskaders opgenomen om te werken aan het toekomstig CO₂-vrij energiesysteem. De gemeente gaat actief sturen op het realiseren van collectieve warmtesystemen, omdat in het merendeel van de buurten in Utrecht een collectief warmtesysteem het voorkeursalternatief is. Dit betekent dat de gemeente zich gaat inspannen om nieuwe duurzame (warmte)bronnen te ontwikkelen, collectieve warmteoplossingen en seizoensopslag mogelijk gaat maken en de samenwerking met lokale warmte-initiatieven verder vorm gaat geven. In de nieuwbouw stuurt de gemeente integraal op duurzame netbewuste energieoplossingen. De Beleidsnota Warmte gaat de Transitievisie Warmte (TVW) deel 1 en deel 2 en de Visie op de Warmtevoorziening vervangen. De ontwerp-Beleidsnota Warmte is nu gereed en ligt samen met het Milieueffectrapport Beleidsnota Warmte en Warmteprogramma vanaf 17 april 2025 zes weken ter inzage om de bewoners en belanghebbenden te raadplegen.

De belangrijkste kaders in de nota zijn:

- Een collectief warmtesysteem is voor het merendeel van de buurten in Utrecht het voorkeursalternatief;
- Voor nieuwe collectieve warmteoplossingen gaat de gemeente aan de slag in buurten waar op dit moment buurtinitiatieven aan de slag zijn;
- We zoeken actief de samenwerking met buurtinitiatieven voor het realiseren van collectieve warmtesystemen binnen de kaders en uitgangspunten van deze beleidsnota.
- De gemeente spant zich in om de inzet van duurzame warmtebronnen te vergroten, bij te dragen aan een efficiënte inzet en eerlijke verdeling;
- De gemeente zet haar aanwijsbevoegdheid in op het moment dat er een haalbaar en betaalbaar aanbod voor het merendeel van de bewoners is.

Wat is het verschil tussen de Beleidsnota Warmte en de TVW deel I en II

De voorgestelde verwachte warmteoplossing per buurt in de Beleidsnota Warmte geeft ten opzichte van de voorkeursoplossing uit TVW deel I meer verdieping. In de TVW zijn drie oplossingsrichtingen beschreven: collectieve warmte, onbekend (als er geen robuuste uitkomst was) en maatwerk (bedrijventerrein of weinig panden).

In de nieuwe uitkomsten onderscheiden we vier alternatieven voor warmte: bestaand warmtenet uitbreiden, nieuwe warmtenetten verkennen, all-electric, lage temperatuur-oplossing (bedrijventerrein). Een beperkt aantal buurten is al aardgasvrij, die zijn ook terug te vinden op de kaart met verwachte warmteoplossingen per buurt (WAT-kaart).

Voor de nieuwe analyse hebben we naar extra criteria gekeken, zoals netbewuste oplossingen en ruimtegebruik. Er zijn door de uitgebreidere analyse vijf buurten in de wijk Vleuten-de Meern die ten opzichte van de oude analyse een andere uitkomst hebben gekregen. Zij gaan van collectief warmtenet naar individuele warmtepompen. Door de gemiddeld hoge isolatieniveaus van woningen in deze buurten en de ruim opgezette straten zijn de nationale kosten voor aanleg van een collectief warmtenet significant hoger dan de kosten voor een individuele oplossing.

Al deze buurten vielen in de planning in blok 2 en er waren nog geen activiteiten voor een buurtaanpak aardgasvrij opgestart. Wel zijn hier al activiteiten gestart om het elektriciteitsnetwerk te verzwaren.

We hebben geleerd van onze inspanningen in de buurtaanpak aardgasvrij en focussen op een pragmatische aanpak. In het hoofdstuk planning geven we aan hoe we in de hele stad met elk van de vier opties aan de slag gaan. In het Warmteprogramma wordt verder uitgewerkt wat er de komende 10 jaar aan activiteiten worden verwacht in de stad per buurt.

Financiën

Vanwege de huidige financiële situatie van de gemeente zullen in de gemeentelijke meerjarenbegroting keuzes moeten worden gemaakt die mogelijk ook van invloed zullen zijn op de doelstellingen en financiën die zijn opgenomen in deze ontwerp-beleidsnota Warmte. In de ontwerp-Beleidsnota is nog geen rekening gehouden met eventuele aanvullende bezuinigingen of het temporiseren of stopzetten van bepaalde activiteiten, waarover bij de Voorjaarsnota 2025 nog keuzes aan uw raad worden voorgelegd.

planMER

De effecten op de leefomgeving van de verschillende alternatieven naar aardgasvrij zoals beschreven in de Beleidsnota Warmte, zijn opgenomen in een planMER (Bijlage 2: Milieueffectrapport Beleidsnota Warmte en Warmteprogramma). Omdat de Beleidsnota Warmte en het Warmteprogramma samen invulling geven aan de verplichting onder de Wgiw is het planMER in de basis opgesteld ten behoeve van beiden. Omdat de precieze invulling van het Warmteprogramma (in de Bgiw) nog niet bekend is, wordt bij het uitwerken van het Warmteprogramma beoordeeld of het planMER voldoende milieu informatie bevat of dat een aanvulling nodig is.

Terinzagelegging van de ontwerp-Beleidsnota Warmte en planMER

Het opstellen van een planMER, het ter inzage leggen van de planMER samen met de ontwerp-Beleidsnota Warmte is een wettelijke verplichting. Deze liggen ter inzage vanaf 17 april 2025 tot en met 29 mei 2025. Op de ontwerp-Beleidsnota Warmte en planMER kunnen zienswijzen worden ingediend. In de inzage periode gaan wij stakeholders ook actief benaderen voor feedback en input, dit betreft onder andere woningbouwcorporaties, de netbeheerder, energiebedrijven, de provincie, waterbeheerders, buurtinitiatieven, Vitens, buurgemeenten, VNG, NPLW en

ondernemersverenigingen. Gelijktijdig met de ter inzagelegging wordt de commissie mer om advies gevraagd.

Vervolg van het proces

De ontwerp-Beleidsnota Warmte bevat de kaders die we willen gaan hanteren bij de uitwerking van het Warmteprogramma, waarin we beschrijven in welke buurten we de komende tien jaar aan de slag gaan en hoe we dit aanpakken. Het warmteprogramma wordt iedere vijf jaar geactualiseerd om nieuwe ontwikkelingen te kunnen meenemen. De afgelopen jaren heeft aangetoond dat het speelveld rondom warmtetransitie erg veel dynamiek kent. Als de kaders hierdoor gewijzigd moeten worden zullen we deze beleidsnota eerder herijken.

Deze nota leggen wij na verwerking van de zienswijzen en het toetsingsadvies van de commissie mer ter besluitvorming aan u voor. Wij verwachten deze rond de zomer toe te sturen. Hiermee brengen we uw raad in positie om sturing te geven aan het Warmteprogramma, dat op basis van de Wgiw een collegebevoegdheid is. Ook biedt de nota sturing voor de raad in de besluitvorming rondom het publiek warmtebedrijf.

In de gebieden waar een buurtaanpak aardgasvrij wordt opgestart of voortgezet volgt een uitvoeringsplan welke als onderbouwing bij het omgevingsplan (met daarin eventuele inzet van de aanwijsbevoegdheid en einddatum voor gaslevering) ook aan uw raad wordt voorgelegd.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

De secretaris,

de burgemeester,

Bijlagen:

1. Ontwerp Beleidsnota Warmte
2. Datarapport Beleidsnota Warmte
 - a. Bijlage A bij datarapport Energiedata Besparingspotentieel (Energiepaleis)
 - b. Bijlage B Bodemenergie Gemeente Utrecht (KWR)
 - c. Bijlage C Ruimtelijke inpasbaarheid warmtetransitie (Energiepaleis)
3. Bronnenstrategie voor Duurzame Warmte
4. Milieueffectrapport Beleidsnota Warmte en Warmteprogramma
5. Reactie op zienswijzen NRD Beleidsnota Warmte